

Franjo Komarica

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL

Vjerujem da će mnogi čitatelji liturgijsko-pastoralne revije „Služba Božja”, koji znaju i prihvaćaju nauk Crkve Drugoga vatikanskog sabora – da je liturgija „vrhunac ka kojemu teži djelatnost Crkve i ujedno izvor iz kojega proistječe sva njezina snaga” (SC 10) – nakon pročitane članka u zadnjem broju revije „Drugi liturgijski pokret”¹ – ostati zamišljeni. U tom članku, naime, o. Martin Kirigin, pionir liturgijskog pokreta i liturgijske obnove u nas, citira svoga vrhovnog starješinu, opata primasa Viktora Dammertza, kad je ovaj nedavno govorio o potrebi drugoga liturgijskog pokreta u Crkvi. Taj bi drugi liturgijski pokret imao zadatak da duhovno usvoji i primijeni obnovljene vanjske oblike liturgije.

U istom članku o. Kirigin tvrdi kako je sadašnja, uočljiva letargija u nužnom provođenju posaborske liturgijske obnove produkt naše nedovoljne upućenosti u bit, u srž liturgijske obnove, budući da smo se „skoro svi uglavnom zadovoljili samom vanjskom obnovom svetog bogoslužja” – (obilnije čitanje biblijskih tekstova, moljenje ili pjevanje na svom jeziku, okretanje oltara da svećenik, dok predvodi slavlje, bude okrenut prema narodu i sl.).

Dok ističe da smo u prvom Liturgijskom pokretu „bili koliko-toliko u toku s ostalim katoličkim narodima po svijetu”, tjeskobno pita: „a kako će biti kod drugoga [Liturgijskog pokreta]?!” – Skoro rezignirano konstatira, kako mi, u domovinskoj Crkvi „nažalost *nemamo jačeg centra* koji bi se u vezi s hijerarhijom zdušnije zauzeo – da obnovljene vanjske oblike liturgije na neki način iznutra ostvarimo i dublje ih zahvatimo u njihovoj teološkoj i duhovnoj dimenziji”. (istaknuo F.K.)

O. Kirigin će na jednom drugom mjestu također pogoditi u srž stvarnosti naše posaborske liturgijske obnove kad konstatira: „Ako bi se i moglo reći da je vis-a-vis nekih drugih naroda i krajeva Crkve kod nas u obnavljanju liturgijskih obreda bilo razmjerno vrlo malo ‘passus extra viam’, to još ne znači da nema onih koje su već Pio XII. i kasnije drugi osuđivali ili barem korili da na nekom polju ne griješe zbog toga što na njemu malo ili nimalo ne rade. Tu je mnogo posla za one koji vode i za one koji tima mogu i trebaju pomagati na dobro Božjeg naroda.”²

1. „Služba Božja” 25/1985. 1, 2-7

2. M. KIRIGIN, *Drugo desetljeće liturgijske obnove*, „Služba Božja” 14/1974, 1, 10.

S druge strane, poznato je kako je još Sabor izričito dao u zadatak svim Biskupskim konferencijama svijeta da uz pomoć nacionalnih Liturgijskih vijeća i liturgijskih centara ravnaju liturgijom i liturgijskim pastoralom (usp. SC 22, § 2; 44). Preneseno na našu konkretnu situaciju, proizlazi kako je i naša BK nadležna i zadužena da, uz pomoć spomenutih institucija, uoči postojanje opasnosti da nam liturgijska obnova, koju i kakvu zahtijeva Sabor, ne ostane velikim svojim dijelom tek puki rudiment, tj. ne ostane na samoj vanjštini, — i da tu opasnost navrijeme počne otklanjati, odnosno smanjivati.

Nije mi poznato koliko je naša domaća katolička javnost upoznata — kako s nakanom, tako i s određenim, konkretnim akcijama koje su pokrenute u HLV pri BKJ još prije nekoliko godina (1980), oko *osnivanja Instituta za liturgijski pastoral*, — kao što to nalaže Sabor (SC 44), a mnogi narodi odnosno biskupske konferencije u svijetu već odavno imaju. U dogovoru s predsjednikom HLV-a mons. Alfredom Pichlerom, biskupom banjalučkim, — i po njegovoj želji iznosim ono što se do sada poduzelo i dokle se došlo u ostvarivanju ove nakane.

Na inicijativu nestora i neumornog promicatelja ne samo slova nego i duha liturgijske obnove u nas, o. Martina Kirigina, — a poznavajući direktive Sabora o temeljitoj i sveobuhvatnoj liturgijskoj obnovi, te svjesni vlastitih potreba i poteškoća u provođenju tih saborskih direktiva, članovi Hrvatskoga liturgijskog vijeća pri BKJ iznijeli su svoj prijedlog o osnivanju Instituta za liturgijski pastoral pred Sabor hrvatskih biskupa. Sabor je još 1980. odobrio taj njihov prijedlog i podržao inicijative za osnutak takvog instituta.

Izrađen je, zatim najprije nacrt Statuta Instituta; uvažene primjedbe i zahtjevi pojedinih biskupa na predloženi im nacrt i dobiveno „zeleno svjetlo“ od strane biskupa hrvatskoga govornog područja (slovenski biskupi imaju zasebno liturgijsko vijeće).

Institut bi nosio naziv HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL PRI BKJ, (budući da slovenska biskupska konferencija ima pravo osnovati svoj vlastiti institut).

Svrha bi Instituta bila: svestrano unapređivati liturgijski apostolat u duhu Konstitucije o liturgiji SC Drugoga vatikanskog sabora i drugih dokumenata Sv. Stolice o liturgiji, te smjernica hrvatskih biskupa i pastoralnih potreba naše regionalne Crkve. Bila bi to čisto crkveno-religiozna ustanova, koja bi se u svom djelovanju ravnala prema odredbama crkvenog učiteljstva i kanonskog prava.

Što bi sve zapravo radio, obuhvaćao Institut? Koje bi akcije poduzimao?

Osim što bi radio konkretne poslove dobivene od BKJ, i to prema statutu HLV, Institut bi obavljao liturgijska i pastoralna istraživanja, posebno područjâ i fenomenâ specifičnih za naše prilike i potrebe. Nadalje, organizirao bi centralne i pokrajinske tečajeve za različite grupe službenika u liturgijskim slavljinama — kao što su predstojnici, čitači, voditelji pjevanja, ministranti, članovi liturgijskih grupa u župskim zajednicama i dr.

U područje njegove djelatnosti i kompetencije spadalo bi i izdavanje znanstvenih i popularnih publikacija s područja liturgije i liturgijskog pastorala. Nadzirao bi izradu i izdavanje liturgijskih knjiga, pomagao pri izradi molitvenika, pjesmarica, kalendara i sl.

Suradivao bi, normalno, sa svim sličnim institucijama drugih jezičnih područja i drugih obreda, napose na tlu Jugoslavije.

Tko bi sve bio, odnosno mogao postati članom Instituta?

Predviđeno je da bi članovi Instituta bili slijedeći: — članovi HLV-a, predstavnici liturgijskih odbora, odnosno referenti za liturgiju svih biskupija hrvatskoga govornog područja; zatim predstojnik Instituta za crkvenu glazbu pri Bogoslovskom fakultetu u Zagrebu; profesori liturgike na bogoslovijama hrvatskoga jezičnog područja.

Njima bi se pridružili od Vijeća Instituta izabrani predstavnici izdavačkih kuća i ustanova koje se bave izdavanjem publikacija i znanstvenih radova s područja liturgije i liturgijskog pastorala, ili izradom liturgijsko-pastoralnih pomagala, te drugi znanstveni i pastoralni radnici, koji mogu i žele svojim radom pomoći ostvarivanju svrhe Instituta.

Institut bi, kao i svaka slična institucija, imao i svoje ustrojstvo: predsjednika, pročelnika, tajnika, vijeće i skupštinu.

Dok bi predsjednik bio uvijek biskup, predsjednik HLV, za mjesto pročelnika dolazi u obzir stručnjak-liturgičar, koji bi bio kadar voditi cjelokupni rad Instituta i koordinirati sve akcije koje su u nadležnosti Instituta.

Da bi Institut mogao raditi, nužno je osigurati potrebna financijska sredstva. Osim prostorija, koje bi bile potrebne za redovno obavljanje tekućih poslova pročelnika (i tajnika), kao i održavanje sjednica vijeća i skupštine, valja se pobrinuti i za druge nužne izdatke koji nužno prate ovakvu instituciju. Jasno je, da bi se Institut trebao financirati u prvom redu od svoga vlastitog poslovanja. Ali, da uopće započne radom i da mogne uspješno obavljati sve predviđene poslove, bit će mu potrebni dodatni izvori financijskih sredstava bilo od dobrovoljnih priloga crkvenih ustanova i individualnih dobrotvora, bilo — barem u nekim posebnim slučajevima, direktno od BKJ.

To bi bilo ono najbitnije glede — uglavnom — cjelokupne fizionomije Instituta za liturgijski pastoral.

Opravdano dolaze pitanja s raznih strana, gdje je poznato da se radi na osnivanju Instituta: — kada će on konačno i formalno biti osnovan, odnosno kada će započeti s radom?!

Koliko je meni poznato, u toku su određene akcije oko prikupljanja nužnih materijalnih sredstava za početak rada Instituta. Nije zanemariva poteškoća ni glede prikladne osobe koja bi ujedno bila slobodna od drugih obaveza u svojoj biskupiji, odnosno redovničkoj zajednici i bila predložena za pročelnika. (Dolazi

se, nažalost, do saznanja da imamo i inače relativno veoma mali broj stručnjaka-liturgičara u našoj domovinskoj Crkvi!?) – Još uvijek se nije našlo ni odgovarajuće prostorije gdje bi Institut bio smješten.

No, treba se nadati da sve navedene i druge poteškoće nisu takve naravi da se ne bi mogle u dogledno vrijeme pozitivno riješiti, a čime bi i Institut sa svojim prijeko potrebnim poslovanjem mogao započeti.

Zanimanje naše katoličke javnosti, posebno svih onih, koji su svjesni, da svaki trajniji napredak vjernika u kršćanskom životu nužno ovisi o njihovom liturgijskom životu za početak rada Instituta kao i za samo njegovo djelovanje može samo porasti, budući da je očito kako je i kod nas liturgijska obnova danas došla u takvo stanje koje nužno traži pozitivne konkretne zahvate u njezinom daljnjem provođenju.

U protivnom slučaju, postoji ozbiljna opasnost njezinog neuspjeha – a to nam, pak, ne bi trebalo biti svejedno!

Martin Kirigin OSB: KONSTITUCIJA O SVETOJ LITURGIJI. Niz „Komentari dokumenata Drugoga vatikanskog sabora”, sv. 1. Tumačenje prvoga i u nekom smislu najvažnijega saborskog dokumenta. Može se reći da pisac nije propustio ni jednu njegovu rečenicu a da je bar nekako ne protumači i koliko-toliko poveže sa životom. Komentar je napisan na temelju svih saborskih intervenata u raspravi o toj Konstituciji, novih liturgijskih knjiga i dekreta o njima, ponajboljih stranih komentara i liturgijskih propisa novoga Crkvenog zakonika. Pisac je osobito nastojao da komentar bude pristupačan svima koji, sami ili sa svojim zajednicama, žele još više crpsti iz životnog bogatstva liturgije. U tome će im pomoći i brojne napomene o našoj liturgijskoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Komentar je napisan iz života za život. Knjiga je tvrdo uvezana u platno s ovitkom, format 17 x 24, str. 444, cijena 2000,- dinara.

Narudžbe: FTJ – Obnovljeni život, Palmotićeve 31, 41000 Zagreb, pp 699.